

SZILÁGY-SOMLYÓ.

T Á R S A D A L M I H E T I L A P

63

A SZILÁGY-SOMLYÓ-VIDÉKI GAZDASÁGI-EGYLET KÖZLÖNYE.

228

Megjelenik minden csütörtökön.

H. 1888

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 4 frt.
Fél évre 2 frt.
Negyed évre 1 frt.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:

Nagy László.

Segéd-szerkesztő:

Hutinka Sándor.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Sz.-Somlyón, az ev. ref. papi háznál, hova a lap anyagi és szellemi részét illető küldemények is címzendők.

Hirdetések jutányos árban. Bélyegdíj 30 kr.

FELHÍVÁS ELŐFIZETÉSRE.

A „Szilágy-Somlyó” az 1888. évvel hatodik évfolyamába lépett.

Öt éves mult zárul be ez évvel lapunk mögött, a mely elég idő arra, hogy önérettel hivatkozassunk reá; elég idő arra, hogy lapunk életképességét, fennállásának szükségességét s az általunk követett irány czélszerűségét beigazolván lássuk.

Igyekezünk olyan lapot adni olvasóink kezébe, mely hű tükre legyen mindazon törekvéseknek és eszméknek, melyek megyénk és városunk boldogulását elősegítik; igyekezünk azon eszméknek melegágyat kölcsönözni lapunk hasábjain s nem késünk se helyeslésünket, se rosszításunkat férfias őszinteséggel megmondani.

Vezércikkjeinkkel teljesen a megye közügyeit kívántuk szolgálni s ha frappans eredményeket és czélokot nem is értünk el velük; de szerénységgel nélkül mondhatjuk, hogy azon hangulatkeltésben, mely a közügyek iránti éberséget van hivatva ébren tartani megyei lapársaink közt nekünk is volt némi érdemünk.

Tárcza és Csarnok rovataink egészséges, élvezhető olvasmányoknak voltak megnyitva és határozottan állíthatjuk, hogy azok bármely hasonló lappal kiállják a versenyt változatosság, élénkség és irodalmi színvonal tekintetében.

Egyéb rovataink jövőre is a már megszokott irányban, úgy a mint azt már közönségünk megszerezte, — fogja szolgálni megyénk és városunk közügyeit.

A jelen évnegyedet Bogdanovics György

TÁRCZA.

Alusztok békén . . .*)

Alusztok békén, vágyak, szenvedélyek!
Alusztok békén, háborítlanul,
Mint alszik a természet, ha rája
A tél hideg hótakarója hull.

Alusztok békén, vágyak, szenvedélyek!
Mint zivatar után pihen a táj;
Oly mozdulatlan, mint magános erdő,
Ha szellő sem jár s nem zeng a madár.

Alusztok békén, hanem aluvástok
Csak zsidbadás s nem örökkévaló.
Fel-felriadtok, mint csatamezőkön
Hű katonák, ha szól a riadó.

Alusztok békén; de tudom, hogy életek,
Míg eszmékért hevülni tud szívem,
Míg elringatja a dalok varázsa,
S tud lelkesülni szent emlékeken.

Míg fölmelegszik a te nagy nevedre,
Megszentelt föld: szegény küzdő hazám!
Míg felzajong, ha álnok, fondor ármány
Leselkedik szent lobogód után.

Érzem, érzem, hogy én csak addig élek,
Míg szívem az igazért feldobog.

. . . Alusztok békén, vágyak, szenvedélyek; —
Csak lágy szender a ti nyugvásotok!

Petri Mór.

jeles irótársunk „Egy férj viszontagságai” czimű vig beszélyével kezdjük meg s még ezenkívül egy egész sereg érdekes közlemény vár közlésre.

Reméljük, hogy midőn ezennel az új 1888-ik évre az előfizetést lapunk részéről megnyitjuk, közönségünk pártolása mint eddig, úgy ezentul is velünk marad.

A „Szilágy-Somlyó” szerkesztősége.

Új év, új tevékenység.

Sz.-Somlyó, 1888. január 2.

E jelszóval lép lapunk a beállott évfordulóban ismét közönségünk elé, hogy hivatásához képest és legjobb erőivel szolgálja e város és vidéke társadalmi érdekeit.

A ki a hírlapirodalom folyton növekedő térfoglalását csak valamennyire pessimistikus szemüvegen át vizsgálja, meglehet, arra az ítéletre fog jutni, hogy, — kívált minálunk, — annak kiterjedtsége nem áll arányban jelentőségével. Talán hajlandó volna arra a paradox ítéletre, hogy sokkal több lapunk van, semhogy sok jó lapunk lehetne.

S ennek az ítéletnek — nem tartózkodunk bevallani, — lehet alapja. Kétségtelen dolog, hogy a vidéki hírlapirodalomnak fölös számban való szaporodása sok tekintetben a közélet és társadalom bizonyos decompositiojára vezethet, a midőn az erők egyesítése helyett azok szétforgácsolását idézi elő, s a közreható általánosabb tevékenység helyett az ugynevezett local-patriotismust emeli felszínre.

Nem akarunk ezuttal azon kérdésnek bő-

Egy férj viszontagságai.

— Vig beszély. —

Irtá: Bogdanovics György.

Kálmán szerette nejét, mint a modern férfiek rendesen. Szívének hőmérője meg nem zavarodott jobban, ha nője beteg volt, vagy ha vigan mosolyogta ki zsebéből a fürdőre való pénzt. Udvarias volt. Nője hozományából eléggé kielégíthette feleségeskéje vágyait.

Most az ifjú asszonyka Tatra-Füredre vágyott. Oda kísérte. Az asszonyt figyelmeztette: szíve legyen, jól viselje magát, mert ő is mintaférj, ki nője távollétében örökké busolni fog utána. S az asszony megesküdött, hogy minden nap estéjén, egész naplószerűleg leírja híven élményeit, — leendő udvarlójának nyilatkozatait sem véve ki, — s minden nap viszi a posta majd Pestre a hűség bizonyítványt levél alakban a jó férjnek.

A férj pedig azalatt, míg a kis Mariska híven beváltotta szavát s szorgalmasan leírta fürdői viszontagságait, korhelykedett Budapesten nőtlen barátaiival. Visszatért a legényélet azon viharos napjaihoz, midőn éjjelt nappallá, nappalt éjjellé varázsol a mulató férfi s nincs asszony, ki felelősségre vonja őt azért.

Egyik orfeumból a másikba, egyik café chantantból a másikba vándorolt Kálmán s míg egészsége megcsappant, erszénye is rohamosan laposodni kezdett.

Mariska pedig irta szorgalmasan: „Édes férjem, nyugodt lehetsz, bár kikiáltottak bálkirálynőnek a mult éjjeli táncmulatságon, azért én híved vagyok. Vigyázz a házra. Magadra is. Este tégy vizes bo-

vebb fejtegetésébe bocsátkozni, hogy a local-patriotismusnak mennyi jelentőséget lehet és kell tulajdonítanunk; de annyit azt hiszszük, bővebb magyarázás nélkül megjegyezhetnünk, hogy az általános nemzeti vagy hazai érdekek mellett, — melyek minden vidékkel egyaránt közösek, — minden vidéknek, vagy legalább igen soknak vannak specális érdekei, melyekre a fővárosi napi sajtó gyors munkájában és a „nagyobb érdekek” nyomása alatt kellő figyelmet nem fordíthat. Pedig, — ezer példa a bizonyosság reá, — az ilyen legtöbbször ignorált érdekek igen gyakran nőttek ki magukat országos érdekek-ké; sőt általában bizonyosnak mondhatjuk, hogy az egyes vidékek különös érdekeinek, sokszor a legigénytelenebbeknek is, közreható jelentőségiük van.

S ha valamiben, úgy különösen áll ez a társadalmi érdekekben, különösen oly tulnyomólag politikus hajlamú népnél, mint mi vagyunk. Nálunk a politika absorbeálja a társadalmat, hajladóbbak vagyunk társadalmi problémák megoldását politikai eszközöktől várni, mint megfordítva, társadalmi uton hatni a politikai viszonyokra. Pedig míg amaz egészen hiú várakozás, addig ez az emberi és nemzeti élet viszonyaiból természetesen folyó lehetőség. A társadalom megneemesítheti a politikát, de a politika befolyása a társadalomra csak kártékony lehet. Hiszen a társadalmi élet alapja az önzetlenség, a politikáé az érdek. E két elv közötti antagonismus elég világosan megmutatja, hogy mit várhat a társadalom a politikától; s ha így elméletben nem volna elég világos, fájdalom nem messze kell menni a gyakorlati példáért annak bebizonyítására, hogy a hol a politika a társadalommal érintkezik s ennek szilárdságában nem talál elég erős védfalat, melyen a maga destructiv ereje megtör-

rogatást gyomrodra, ne feledd el, mert tudod, neked az nyugodt álmot szokott hozni s rendesen jobbízűen reggelizel.”

— Hahaha! nevetett a férj! Nyugodt álmot! Mig te kis feleségem alszol, addig én torkomat öblögetem champagneíval és nézem a dámát, hol a kártyán, hol in natural!

De azért irt nejének oktató leveleket az aszszonyi kötelességről, hűségről.

Mariska hű volt. De végre is Kálmán levelei oly rövidkékké, oly száraz, kötelességére intővé váltak, hogy nem sok örömet lelte bennök.

S hozzá a fürdő ünnepeit művésze, Albertini, a bosco, a tombola rendező, a tánczestély arrangeurja, a műkedvelő, tüzijáték csináló, a hegyek közé lóháton nyargalászó művész örült rabszolgája lett. Albertini nagyon szép ember volt, de arczára volt írva a megbízhatatlanság. Örökké változó arcizmái, melyek hol gunyt, hol bánatot, hol komikumot fejeztek ki, majdnem nevetségessé lettek volna, ha merész fellépése, minden téren való zsenialitása nem ragadják tapsra körét.

— Ha Albertini nincs, nem mulatunk! mondták a nők.

S hiába jött volna Milán király, nem lett volna oly kecségtető a hölgyközönségre nézve, mintha Albertini leutazván a fővárosba, valami új meglepetéssel érkezett meg közéjük.

Albertini úgy látszik nem szegény ember. Mert csak nem hihető, hogy a tomblahölgygyel egyetértve, haszonélvezettel rendezte volna a játékokat. Csak nem képzelhető, hogy Albertini a fürdőigazgatóság vendége lenne, ki azért nyerne ingyen minden kigondolható fürdői ellátási kényelmet, hogy a nőket mulatassa?

*) E szép költeményt a költő beleegyezésével a „Világ Tükre” czimű új képes folyóiratból vesszük át. Szerk.

jék: ott az érintkezés természetes eredménye a társadalmi élet hanyatlása, jó szerencse, ha nem teljes megsemmisülése.

De épen ezért, ha valahol, úgy a társadalmi kérdések terén van jogosultsága az előbb említett localismusnak; ha valamiben, úgy itt jutott az egyes vidékeknek is nagy feladata nemzeti jólétre való munkálásban. A politikai élet természetesen egységes, koncentrált; intézője egy felelős kormány, melyet lehet vakon dicsérni, vagy feltétlenül kárhoztatni, de mely végre is az egész nemzet politikai érzületének kinyomata; egy törvényhozó testület, melynek elemeit vidékenkiut adja össze az egész ország, melyben tehát a nemzeti érzület és közvélemény legkülömbözőbb árnyalataiban képviselve van. Ez az egységesség, ez az összekötő kapocs teljesen hiányzik a társadalomban, vagy helyesebben a társadalmi életben; ennek nincsenek intéző körei vagy legalább nincsenek oly értelemben, mint a politikának. A társadalomnak nincs törvényhozása, (a mivel épen nem akarjuk azt mondani, hogy törvényei nincsenek); fejlődésében nem külső hatalom kényszere segíti vagy akadályozza, hanem az emberi szellem és a társulás természetében rejlő belső ösztön; s a hol írott törvényekkel van dolga, ott már a politikával érintkezik.

A társadalmi élet egységének e hiányából következik, hogy annak fejlesztésében minden egyes vidéknek megvan a maga része, feladata, a melyet helyette más nem végezhet el, s melynek betöltésével legtöbbet tett az általános nemzeti érdek előmozdítására is. Csak itt és ebben lehetnek egyes vidékeknek külön érdekei, melyeket részint geographiai fekvésük, részint lakossági, néprajzi viszonyaik határoznak meg s melyeknek felismerésére és ápolására legközvetlenebbül — mert legközelebből ő maga hivatott.

E tekintetnek szabják meg egy vidéki lapnak létjogosultságát, feladatát és hatáskörét. Ily értelemben lehet egy vidéki társadalmi lapnak igénye arra, hogy a localis érdekek szolgálatában egyszersmind a nemzeti közérdek előmozdítójának is tartassék. Csak ily értelemben követelheti magának az elismerést, hogy nem csupán papírt és nyomdafestéket fogyaszt, hanem hézagot is tölt be, missiót is teljesít.

E tekintetek és az ezekből meritett hazafias lelkesedés vezérelték városunk azon derék fiait, — tisztelet különösen az eszme megteremtőjének s legfőbb harcosainak, — kik e város és vidék szellemi és társadalmi életének állandó organumot teremtettek. S hogy a lelkesedés nem volt hiu ábránd, melyet az idők és viszonyok első fuvallata megsemmisít, mint a szapanbuborékot egy lehellet, annak bebizonyítására büszkén mondhatjuk, tényekre utalunk. Saxa loquuntur. Azok a kövek, melyekből vasutunk töltései emelkedtek bár hallgatag de ékeken szóló bizonyítékai annak, hogy Szilágy-Somlyónak a „Szilágy-Somlyó“-ra szüksége volt. Mert nem lehet tisztán a véletlenségnek tudnunk be, hogy ez esemény e lap 5 éves pályájának körébe esik. Igaz „hirlapi cikkkel nem lehet vasutat építeni“, de lehet hatni a társadal-

mi erők tevékenységére; a mint, hogy journalistikának nem az alkotás, hanem a mozgatás a feladata.

Ezt a feladatot azt hiszszük, becsülettel betöltötte lapunk eddigi pályája alatt; betöltötte hivatása tudatában kitartóan és rendületlenül, nem riadva vissza sem a kezdet nehézségeitől, sem a munka állandó folytatása közben felmerült akadályoktól. Pedig ezek nem kis számban álltak útjába. Kislelkűség, bántott hiúság — rendes ellenségei minden ily vállalatnak, mely egy kis város és vidék társadalmi érdekeit akarja önzetlenül s hiven szolgálni; mely érdekek pedig, tudjuk, ezer finom szállal vannak egyesek magánérdekeihez kötve.

Egy vidéki lapnak legtöbbnyire küzdeni kell szellemi és anyagi részvétlenséggel s e tekintetben mi sem képeztünk kivételt; s pártolónk kis táborával szemben is állott olykor egy tábor, mely arról volt talán meggyőződve, hogy a mit tettünk, vagy nem kellett volna, vagy jobban lehetett volna tennünk, de méltóbb dolognak tartotta post facta méltatlankodni, mint annak idején jó akaratral és jó tanácssal segítségünkre lenni. Talán még olyanok is voltak, a kik egy ily hetilap fennállásában egyesek magánérdekét látták s nem egy vidék közérdekét, melyet esetleg áldozatok árán is kötelességük fenntartani azoknak, a kik nem úgy találnak mindent legjobbnak, a mint van, hanem úgy, a mint lennie kellene.

De a ki az ily akadályoktól visszariad, az nem érti és érzi át eléggé feladatát. Mi nem riadtunk vissza. Lapunk a legkedvezőtlenebb körülmények között átélte egy öt éves pályá ezer tövisait s szívesen lemondott a rózsákról, melyek a nélkül is oly gyéren kínálkoztak neki s hivatásának tudatából meritett bizalommal lép a tízed második felébe, hogy multjához hiven szolgálja egyedül és kizárólag Szilágy-Somlyó és vidéke érdekeit.

Nem nagy zajban, nem gyorsan feltűnő eredményekben keressük munkánk gyümölcsét. A mi szerepünk is csak a harmat szerepe, melyet nem igen vesznek észre, talán lábukkal is tipornak sokan, de a melynek nyomából még sem marad el az áldás. Nem dicsőségért, hanem kötelességből dolgozunk.

S a mi a nemes ügybe vetett bizalmon túl újabb ösztönzést és erőt nyújt nekünk a tízed második felének küszöbén: azon tapasztalás, hogy városunk társadalmi élete mintha egy idő óta új lendületnek indult volna. Mi részünkről nem fogjuk visszatartóztatni szavunkat ezután sem a társadalmi tevékenység térein, a hol csak városunk és vidékünk emelésére hatni alkalmunk lesz. Persze a mi munkánk a közönség érdeklődése és támogatása nélkül meddő munka marad, a mitől való aggodalom talán megkeserítheti munkánkat, de megbénítani nem fogja.

Folytatni fogjuk a munkát az eddigi kitartással és türelemmel s ha kell az eddigi áldozatokkal ezután is.

Elhatározásunkban számítnak azok segít-

Mariska megdöbbsent. Érezte, hogy Albertini veszedelmes sétáló társ. Érezte, hogy szeretné látni Amerikát.

Egy tisztességes asszony ilyenkor vagy a templomot keresi, hogy az Isten mentse meg a gonoszoktól, — vagy férje kebelén aluszsa ki bűnösöcske vágyait.

Mariska irt Kálmánnak. — „Édes Kálmán! Únatkozom. Félek, az álalom rossz tanácsadó. Jöjj hamar! Szükségem van nem tanácsaidra, de hogy szeress és kényeztess!“

S Kálmán, ki épen egy újabb lumpolást aludott ki valahogy délig, megdöbbenve olvasta a sorokat.

— Úgy látszik a feleség a tilos felé kacsingat! Gondolá, s elhatározta, hogy elutazik. De barátai még nem bocsátották. Estére elvitték mulatni.

Mariska hiába várta férjét.

Albertini a tolakodásig sürgette. Mit tegyen?

Megkérte szívét, s ez azt felelte neki, hogy ha Kálmán késik, új gazda költözik a sziv kamrájába.

Ezt azonban nem akarta. Nem akart hűtelen lenni. El kell hát távolitania a bűvészt, a boscot, a szivrablót. De hogyan? El kell utaztatnia. Biztatlással! Talán úgy elmegyen!

S csakugyan Albertini legújabb szerelmi nyilatkozatára igen szívélyesen felelt Mariska. Megkérte utazzék Budapestre, s hozzon neki új meglepetésként útlevelet, mindent a mit akar, csak most hagyja magára, mert gondolkoznia kell, határoznia jövője fölött.

Oh! mint ragyogott a fürdőlovag arcza e biztatásra. Hiszen ő tudta, hogy Mariska gazdag

ségére, a kik eddig se vonták meg lapunktól támogatásukat. Számítnak nagyrabecsült munkatársainkra és előfizetőinkre, a kikkel ezután is együtt akarnánk lenni vidékünk társadalmi és szellemi emelkedésének zászlaja alatt.

Mi azt óhajtanók, hogy lapunk az irodalom nagy versenyében is méltó képviselője legyen mindig városunk intelligentiájának s hű tükre az ország egyik kisebb, de magyarérmelmű városának. Föl tehát új munkára! haladás legyen a jelszavunk.

Hölgyeink figyelmébe.

— Recept. —

Hölgyeink közül sokan szerencsésen megtanulnak főzni, de azt, hogy miképen kell egy férfit kellemessé és élvezetessé tenni, csak igen kevesen tudják. Pedig ez a művészet fontos tényezőt képez a családi életben. Sok férfi a rossz bánásmód miatt csaknem egészen megromlik, és élvezhetlenné válik, a mi sok veszekedés és perlekedés, sőt szerensátlenség kuforrása.

Némely nők a férj iránt mindig igen forró ragaszkodást tanusítanak, mások a közöny jégpánczéjával idegenítik el maguktól a férjet; némelyek heves, izgatott szavaik által teszik zajossá a családi életet, míg ismét sokan mindenféle apróbb dolgokkal mérgezik el férjeiket.

Ilyen uton és módon a férfi sohasem lesz gyöngéd és jó; annál kevésbbé marad állandóan ilyen; azonban kitűnő ember lesz belőle, ha jól „kezelik.“

Ha férfit kerestek, ne ítéljétek meg az ezüstös külsőről, mint a skomber-halat, sem az aranyos színűről mint a pisztrángot. Keressétek magatok a férfit, mert az izlések különbözők. Ne is keressétek őket a vásáron, mert a legjobbak, a kik közül választhattok, majd ugyanis házatokhoz fognak jönni. Sokkal jobb férjjel sem bírnai annak, aki sajnálja a fáradságot, hogy kellően bánják vele. A lepel, a melybe göngyölni óhajtatok, legyen mindig tisztára kimosott és egészen finom, ha foltozott is. Még a szükséges gomboknak és szalagoknak sem szabad hiányzaniuk. Csatlójátok erős kötélekkel magatokhoz öket, mert ezáltal jó létre a kedélyes, bizalmas családi élet, amelyet állandóan fenn nem tarthatnak a kötelességnek hamar szétszakadó kapesai. Juttassatok a tűzből is neki, de sem többet, sem kevesebbet, mint a mennyit szeret és ne hagyjátok sem odaégni, sem elszáradni. Ha e közben bosszankodnék és tombolna dühében, ne aggodjátok: minden jóra fordul.

A tűz, amivel körülövezitek a férfit, legyen a szeretet, figyelmesség és kegyesség. A fűszerezéshez csak ezukor kell még; ezt megadja majd csókotok a mi által megtakaríthatok az ecetet és a paprikát; azaz a csipős és bosszantó beszélgetéseket.

Ha meg akarjátok próbálni, hogy vajjon gyöngéd, lágy lett-e már, azt csak parányi késsel és hasonló vilálával tegyétek. Óvatosan kavargjátok fel, nehogy a fazék oldalához ragadjon és élvezhetlenné váljék. Tapasztalni fogjátok, ha az előkészítés sikerül, hogy ily módon gyöngéddé és jóvá teszitek a férfit és ugyanekkor azt is tapasztaljátok, mily könnyen és kellemesen lesz élvezhető azután is, a miben nektek és gyermekeiteknek örömtők fog telni. Ha a tüzet, miről fentebb szoltunk, kellő mértékben alkalmazátok, akkor a férj uram is mindig ugyanaz marad. Csak attól óvakodjatok, nehogy hidegen hagyjátok őt.

E kipróbált, kitűnő receptet, aki megpróbálja, nem vallja kárát.

örökösno Hü lovagként futott a parancsnak engedelmessé. Most oly meglepetésben fogja részeseit a fürdőközönséget, ha visszatér, hogy sohasem feledik el. Elfogja rabolni a legszebb asszonyt körből!

Elviszi nem Amerikába, de Kézsmárkra! Ott megindíttatja vele a botrány után a válópert, s akkor nem kell a fürdőigazgatóság bolondjaként elődnie.

Úr lesz! Férje egy erényes, szép asszonynak Rohant Budapestre.

Kálmán pedig ily táviratot kapott Mariskától.

— Jöjj! Veszélyben vagyok!

Hajnalban kapta, a legmámorosabb kedvében. Majd leragadtak az álmatlanságtól szempillái.

— Mennem kell! De nincs pénzem! mormogá.

Nem feketett le, hanem pénz után járt. Este volt, mikorra pénzügyeit rendbe hozhatta.

Úgy nézett ki a 3 heti mulatozástól, mint egy halálos betegségből fölkelő.

— Eh! majd aluszom a vasúton! gondolá, s beült egy kupéba este, hogy reggelre feleségét megmenthesse a veszedelemtől.

Épen harmadikat csöngettek, midőn Kálmán ledőlni készült a külön kupében, de kinyílt az ajtó és egy színészforma erőteljes ifju ember ült be.

(Vége köv.)

Különfélék.

* **Felkérjük megrendelőinket** hátralékos ösz-szegeik beküldésére, hogy az új évvel mi is rendezhessük lapunk anyagi viszonyait; az előfizetések megújítását pedig annál is inkább kérjük, mivel lapunkból felesleges példányokat csak kevés számban nyomtatunk.

A „Szilágy-Somlyó” kiadóhivatala.

*

* **Boldog új évet!** A mai számmal lapunk megkezdte egy új évfolyam pályafutását. Az ismeretlen vendég, mely 1888-nak nevezi magát és mint szűkő év egy nappal többet számlál, nem tudjuk milyen legény lesz. Az elmúlt évnél mindenestre jobbat várunk s ha a természet következetes lesz magával, ily kemény tél után jó tavaszt, nyarat és ősz-t remélhetünk. Adjon is a jó Isten minden e hazában élő polgárnak szerencsét és boldog új esztendőt!

* **Hymen.** Z. Kiss Ernő, közszeretben álló zilahi köz- és váltó ügyvéd s a ref. kollégium pénztárosa, eljegyezte Farkas Erzsike kisasszonyt, Farkas István, dobai földbirtokos kedves, szép leányát. Mindkét félnek a legmelegebben kívánunk szerencsét!

* **A vasuti közlekedés** megszakitva. A mostani erős havazások miatt a vasuti közlekedés országsszerte megakadt. Így a Budapestről induló vonat, melynek küldeményeit pénteken reggel 8 órakor már ki kellett volna osztani, nem érkezett meg. Ugyancsak elmaradt másnap is a pesti vonat. A szilágysági vasut is elakadt Ákoson és 48 órára be kellett szüntetni a pályaforgalmat. Az arad-csanádi vasutak közlekedése szintén szünetel s az összes bihari vasutak bizonytalan ideig nem közlekednek. Ezen okoknak tulajdonítható részben, hogy a vasut megnyitja óta a postajárlatban is a legtűrhetlenebb rendetlenség állott be. Azóta megtörténik, hogy naponként elmaradnak a pesti lapok s elmaradnak a velünk vasuti összeköttetésben álló vidéki városok lapjai, leveleink, stb. Különben a postai rendetlenségek oka nálunk a posta- és távirati szolgálatot teljesítő tisztviselői és szolgai személyzet hiányosságában is rejlik, miért is erre alkal-milag visszatérünk.

* **A tél** nemcsak nálunk, de általában országosan oly kemény, a minőre öreg emberek is alig emlékez-nek; mondják, hogy még 48-ban volt hasonló hideg. A szegényebb néposztály sorsa bizony százalomra méltó, mert a nagy hideggel együtt a fa ára is tetemesen felszállott; éppen olyan százalomraméltó a szegény kis szárnysók sorsa is. Nincsen menhelyük a hideg ellen, a nagy hófúvás miatt nem juthatnak takarmányhoz. A jó szívű emberek figyelmét mind a két irányban fel-hívjuk: segítsenek szegény sorsu embertársainkon; se-gítsenek az éhező szárnysákokon; — az Isten áldása lesz a könyörülő szívek jutalmá!

* **Megfagyott emberek.** Egy kósza hír szerint, mely megerősítésre vár, — egy husz tagból álló utazó csa-pat, — valószínűleg a vasuti munkások közül a zsidói uton megfagyva találtatott.

* **A helybeli vasut forgalma** az előleges auspiciumok szerint kielégítőnek mutatkozik. A nagy hideg dacára a sze-mélyszállítás naponként elég tömeges, a mi különben nem is csoda, mert a waggonok kellőleg fűtve vannak s bizony a kinek elhaláztathatlan útja van, még is csak kellemesebb coupékban, mint szánon, vagy szekeren utazni.

* **Baleset.** A szegény „Körtvélyesi bácsi”, Szilágy-Somlyó de Manx-sza, a ki a Napoleoni hadjáratokat átküzdötte s ezer és egy furcsábbnál furcsább kalandot élt át Törökországban, Ázsiában, Berlinben és még igen sok helyt, olyan szerencsétlenül járt, hogy a f. hó 2-án a sikos uton felesett és lábát törte. Nála alig van idő-sebb ember városunkban; érdekesebb individuum pedig nagy kerek földön sincsen. Negyven évig katonáskodott s a leghihetlenebb kalandokat oly élethíven tudja elő-adni, hogy a ki nem hiszi is élvezettel hallgathatja. Psychologoknak is érdekes rejtély az öreg ur s jelen balesete igazi részvétre hangol bennünket. Fel is hív-juk a jó szívű közönség figyelmét, hogy szomorú sorsában támogassák, segítsék és istápolják a szegény öregot.

* **A pálinka.** Bizonyos Földesi nevű helybeli gu-bás mester a napokban Nagyalubán addig-addig öntö-gette a garatra több ezimborája társaságában a jóféle pálinkát, míg derekasan illuminált állapotba jutott. Midőn aztán hazafelé indult utközben felesett s azu-tán megfagyott. A szerencsétlen embert tegnap temet-tek el.

* **Fegyvergyakorlat.** A fővárosi lapok egy távira-ti értesítésére (jan. 1-ről) nem kevéssé agodalmas jelen-ségről tudat bennünket, mely különösen a tartalékos katonákat érintheti kellemetlenül. E szerint, t. i. a közös hadügyminisztérium elrendelte, hogy az ismétlő fegyverekkel ellátott hadcsapatok tartalékos katonái, az ismétlő fegyverekkel való bűnös betanítása céljából h é-t-hét napi fegyvergyakorlatra behívassanak. A fegyver-gyakorlaton a csapatok tartalékos tisztjei is résztvesznek. A fegyvergyakorlat a tizedik hadtesthez tartozó csapa-toknál már január hó 22-én kezdődik.

* **Halálozás.** Nits Péter krasznai polgár, mult év decz. 31-én, három heti súlyos szenvedés után, életének 30. évében jobblétre szenderült. Egygyel kevesebb azon kevesek közül, kikről elmondhatjuk, hogy sirjukba az osztalton mély részvét kíséri. Szolgálaton vigasztalásul az ifjú özvegynék s a gyászba borult szerettei-nek az általános részvét. Temetése f. hó 2-án volt a lakosok százainak részvéte mellett, — nem volt szem, a melyben a fájdalom gyöngye ne ragyogott volna. Nyu-godjának békében porai!

* **A helybeli „Silvania”** nevű román takaré-k-és hitelszövetkezet pénztára, mint halljuk, a f. é. jan. 2-án megnyit. A megnyitás tudtunkkal semmi ünne-p-lyességgel nem volt összekötve.

* **Hirtelen halál.** E hó 29-én temettek Krasznán egy polgárt. Rokonok, szomszédok elkísérték az utolsó utra, a temetőbe. Már el is végezték, a sir behantolva volt. Visszaindult a gyászgyülekezet midőn a temető

kapujához érték Sere Zsigó ottani polgár csak fölösett Mire a megremült gyász nép magához jött Sere Zs. meg-szünt élni, Szegény, pedig az előtt pár perccel monda, hogy mily hideg a sir, nem szeretne meghalni! A dok-tor szívszelhűtést konstatált.

* **A nemzet napzsámosai.** A tanítóknak, akiket ez el-nevezéssel szoktak illetni, sok kellemetlenségük volt mindig. De talán sohasem volt annyi, mint amennyi mostanában. A fizetéseiket nem kapják ki rendesen. Erre vonatkozólag most a vallástügyi miniszter körrendeletében hívja fel a hatóságokat, hogy hassanak oda, hogy a tanítók, kik-nek oly fontos hivatásuk van, pontosan fizetessenek s az államsegélyben részesülő iskolák addig nem is kapják ki a szubvenziót, míg a tanító ki nincs fizetve. A kör-rendeleten a méltányosság vonul keresztül.

* **Hogy fizet a hirdetés?** Arra a kérdésre, hogy van-e haszna a hirdetésnek, így felel egy pár amerikai milliomos, a kik auktoritások üzleti dolgokban: „Az eredményt (a milliókat) a hirdetéseknek köszönhetem.” Bonner. — „A gazdagodás útja a nyomdafestéken megy keresztül.” Barnum. — „Az állhatatos és okos hirdetések hozták meg nekem azt, mim van.” Stewart J. A. — „Hogy tudná a világ, hogy valakinek valami elad-ni valója van, ha nem mondaná?” Vanderbilt. — Azok-kal az emberekkel csinálj üzletet, fiam, a kik hirdetések Nem fogsz vele veszíteni.” Franklin. (Hanem ezt bizony Franklin már jó régen mondhatta. Szerk.)

* **A szabadkai hírlapok.** kezdenek országos névre vergődni a bennük uralgó pokrócz gorombaságu czik-kek és nyilttéri közlemények által. A szerkesztők va-lóságos bravourt csinálnak belőle, hogy ki tud drasztikusabb, pokróczabb lenni közülük s naponként újabb-újabb módját lelik — olvasóik gyönyörűségére, — a válogatottnál-válogatottabb közleménynek. Egy példánál közölök közelebb nyilttéri közleményben következő ke-délyes felhívást intézti lapkollégája levelezőjéhez: „Kuss ki disznó az ólból, hadd lássunk ronda pofádat!” Az ilyen stylus után már csak a bot következik, (a mit egyik már meg is kapott közülök) s még csak az lesz végül hátra, hogy a különböző szerkesztőségek muka-társai rendszeres háborút viseljenek egymással — fehérvári bicskával és csongrádi karikással. A mint az elő-jelekből látszik ez is meglesz!

* **Fényes rehabilitáció.** Tudvalevő, hogy Zellerin Mátyás az ország egyik legelőkelőbb gyárosa, udvari szálító, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa és a Ferencz Jozsef rend lovagja ellen egyik elboacsátott hi-vatalnoka bosszúból hamis közleményt tett olyképen, hogy azt állította, miképen ez elsőrangú czég a kor-mányt a megrendelésére eszközölt munkálatoknál meg-rövidítette. E feljelentés folytán megindított elővizsgá-lat következtében azonban a m. kir. büntető törvény-szék e hó 12-én kelt 44132. számú végzésével a továb-bi eljárást a czég ellen beszüntette, mert az elővizsgá-lat folyamán minden kétséget kizárólag kiderült, hogy az egész hamis vád rosszakaratú boszu kifolyása és minden részében alaptalan. E végzés indokolása kieme-li, hogy a belügyi-, vallás- és közoktatásügyi és pénz-ügyi minisztériumok által a hamis vádban említett helye-ken, így többek közt a klinikánál, a Herkules fürdőben a nemzeti színházban, az operaházban stb. eszközölt alapos helyszíni vizsgálat kiderítette, hogy e czég ál-tal az említett helyeken végzett nagyobb szabású víz-és légszuszszetvéti, fürdő és vízmű berendezési munká-latok kifogástalanok és teljesen megfelelnek a szerződési feltételeknek. — Hazánk e díszes és nagyszabású ipartelepének ily fényes rehabilitációján minden jó ha-zafi csak örülhet.

Közgazdaság.

A phylloxera és a Maiche-féle phylloxericide.*)

Franciaországban, hol a $4\frac{1}{3}$ millió ka-tasztrális holdnyi szőlőterület $\frac{2}{3}$ -ad részét, te-hát közel 2.890,000 kat. holdnyi szőlőterületet lepett el a phylloxera, újabbán nagy feltűnést kelt a Maiche-féle phylloxericide, mely a szőlő-tetű hathatós ellenszeréül bizonyult, ugy any-nyra, hogy ezen szer egyszeri alkalmazása a legtöbb esetben elégséges arra, hogy a phyl-loxerát teljesen tönkre tegye. Franciaországban 50-nél több hivatalos kísérlet foganatosított ezen jeles szerrel, és pedig az ország minden kiválóbb bortermő vidékén. Ezen kísérletek eredményének kimutatása, jegyzőkönyvek alak-jában, rövid idő előtt tétetett közé egy külön vaskos füzetben, melybe alkalman volt bete-kinthetni. Mindannyi jegyzőkönyv két részből áll: Az egyik felében a kísérletezésre kiküldött bizottság kimutatja a szer alkalmazását és an-nak módját: a másik felében konstatálva van a szer haszna. Az u. n. „konstatációk” majd-nem egyhangulag elismerik a „phylloxericide” kitűnő minőségét. Szóval-szóra így hangzanak: „a bizottság 3 héttel a phylloxericide alkalmazása után újból kirándult a kísérleti telepre és fel-bontatott 20—25 (vagy a szükséghez mérten több) a Maiche-féle phylloxericiddel kezelt szőlő-lőtőkét. A beható és lelkiismeretes vizsgálat (természetesen nagyító üvegek) útján meg-győződött a bizottság, miszerint a phylloxeri-ciddel kezelt szőlőterületről a phylloxera vég-kép kipusztult, miglen a határos, azzal nem kezelt területen a phylloxera ép oly nagy mennyiség-

ben létezett és ép oly nagy mértékben pusztított, mint annak előtte.” Egy óriási előnye ezen kitűnő szernek továbbá abban rejlik, hogy a venyigét nem csak nem károsítja, hanem ellenkezőleg arra a legkedvezőbb trá-gyázó hatást gyakorolja. „A venyige újból ki-hajt”, — így szólnak a hivatalos jelentések — „és bőven gyümölcsöt terem.”

Tekintettel a phylloxericide ezen kitűnő tulajdonaira, Franciaországban 1 millió és 400 ezer frank alaptőkével csakhamar egy részvény-társaság alakult, mely „Société française de protection contre le Phylloxera” czím alatt óriási tevékenységet fejt ki. megmentendő azon nagy nemzeti kincset, a szőlőt, melyet mind-eddig semminemű szer segélyével nem lehetett oltalmazni a phylloxera pusztítása ellen.

Wagner László kir. műegyetemi tanár ér-tesülvén Franciaországban ez irányban fog-a-natosított sikeres eljárásról, mely a kísérletezés stádiumán már rég óta tul van, a mult évi nyári szünidejét ezen fontos ügynek beható ta-nulmányozására szánta. Kirándult Franciaor-szágba és ott a helyszínén észlelte a phyllox-e-ricide átvös hatását. Visszatérve hazájába, a budavidéki szentgellérthegyi Benkő Kálmán-féle szőlőben, melyet a phylloxera tökéletesen elle-pett, október hó 10-én ejtette meg az első ki-sérletet, melyen nem csak a földmivelés-, ipar-és kereskedelemügyi m. kir. ministerium hiva-talos szakközegei (Miklósi Gyula borászati kor-mánybiztos, dr. Horváth Géza az országos phyl-loxera-kísérleti állomás főnöke és Saárossy Ka-peller Ferencz ministeri titkár a borászati osz-tályban és az országos mintapinceze miniszteri biztosa) vettek részt, hanem egyéb nagytekinté-lyű hazai testületek is hivatalos minőségben kép-viseltették magukat. Így első sorban a gazda-sági egyesület és a magyar gazdák társasköre Karap Ferencz és id. Luczenbacher Pál főren-diházi tagok, Jálies Géza bor-nagykereskedő, Kostyán Ferencz ezredes, Tavaszy Antal, Wág-ner László, dr. Benkő Kálmán és Koppély Gé-za igazgató választmányi tagok, továbbá Or-dódy Lajos igazgató, Pongrácz Béla titkár, Lá-zár Pál tanár, Molnár István országos vin-czellér-képezdei tanár, Major Kálmán honvé-d-százados, József ö. cs. és kir. fensége hadsegéde, Rainprecht Antal jószágigazgató, Krick Aladár a „Gazdasági Lapok” társ-szerkesztője, Komáry Károly, Stuller László tagjai által képviseltet-tek magukat. Budapest főváros hatósága ezen nagyfontosságú kísérletre Osztvics Mihály I. ker. előljárót, Haszmann József III. kerületi előljárót és Fromann Eleket, a fővárosi phylloxera bizottság tagját küldte ki. A nevezettek ki-vül még mások is érdeklél kísérték ezen fon-tos experimentumot.

Hasonló irányu kísérletet foganatosítottak Ausztriában is, az osztrák cs. kir. földmívelési minisztérium kísérleti szőlőjében, Klosterneu-burgban okt. hó 5-én, a minisztérium, gazda-sági és borászati egyesület, az orsz. phylloxera-bizottság és egyéb testületek kiküldöttjei jelen-létében.

A phylloxeravész egyre terjed a magyar állam területén. 1885. végén 396 községben lett a phylloxera felfedezve, a mult év folya-mán még 186 községgel, tehát közel 47%-kal növekedett. A mult év végén e szerint a phyl-loxerazárlat alá helyezett községek száma 582-re rugott és 85,000 holdnyi szőlőterületet infici-ciólt, mely területnek mintegy egyharmad része már vagy elpusztult, vagy a tulajdonosok ál-tal kivágatott és más művelési ágra fordítat-tott.

Hogy mily gyorsan terjed e borzasztó vész, a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minisztérium rendeletére Szent-Endrén e napokban járt hatósági bizottságának ide-vágó jelentéséből vehető ki. A bizottság fájda-lommal konstatálta, hogy a szent-endrei összes szőlőterület, vagyis 2154 kat. hold el van lerve phylloxerákkal. A terület kétharmad része, vagyis 1436 kat. hold már egészen elpusztult s maga a lakosság is nagy mértékben folytatja az irtási munkálatokat. A tulajdonosok már ed-dig is 65 kat. holdat irtottak ki. Körülbelül 10 kat. holdon a szénkénegezéssel próbáltak védekezni, de fölöttébb csekély eredménnyel. A két kat. holdnyi amerikai szőlővesszővel is c-e-kély sikert értek el. A bizottság fájdalommal konstatálta, hogy 1—2 év mulva a város te-rületén nem lesz szőlőtermés.

A phylloxera tudvalevőleg már a Tokaj-hegyalján is fellépett és rohamosan terjed.

Ily viszonyok közt szőlőbirtokosaink bizo-nyára örömmel és teljes bizalommal fogják al-kalmazni a fentemlített „Phylloxericide” nevű új phylloxera-ellenes szert, mely hivatva van a

*) A tárgy fontosságánál fogva felkérjük lap-társainkat ezen nagyérdékű czikk szíves átvételére. Szerk.

Ha tehát a fenti kísérletek a budai szőlőkben eredményre vezettek, kétséget nem szenved, hogy a Franciaországban sikerrel használt „Maiche-féle Ppyloxericide“ nálunk is sikerre lesz alkalmazható, hogy az eddig gazdagon fizetett bortermelést hazánkban is tovább fenntarthassuk és a pusztító rovartól megmenthessük. — A bortermelő vidékeken, hol a phylloxera felép, alakuljanak mielőbb társulatok ugyanazon alapon és hatáskörrel, mint a vízármntól társulatok, a phylloxera elpusztítására a „Maiche“-féle szert használva, a vidékhez illetőleg a szőlők kiterjedéséhez képest vegyenek fel kölcsön, mely a szőlősgazdákra a szőlőbirtokokhoz és illetőleg a megmentett szőlőtőkéhez arányban kivetendő lesz és így a szőlőt megmentvén, az erre a célra költött összeg több évi részletfizetés mellett a gazdákra alig érezhető kiadás lesz, mert a szőlőhegy csak mint szőlő és nem mint gyümölcsös érdemli meg a munkát és érdemli a költséget annak megmentésére.

Z.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár. © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.